

“Moderna vindkraftverk låter inte”

eller

**En liten dagbok
om fem bullrande**

jättar

Text, foto, form och drabbad: Helén Lilja

En gång i tiden bodde det troll här på berget.
Så sägs det.
Men det var för längesen.

Fast en del påstår att det aldrig har funnits troll.
Och inte tomtar eller jättar heller.

Troll och tomtar vet jag ingenting om, men jättar...
Jo, de finns.
Det vet jag säkert.

Fem jättar -
höga, smala och med vevande armar –
har bosatt sig på här på vårt berg.
Fem arga och högljudda jättar.

Lördag 18 januari 2014

Inatt har jag sovit, för första gången sedan vinden vände och blev ostlig, en hel natt utan avbrott.

Kanske berodde det på att jag var så förtvivlat trött, eller på att jag stoppade bomull i öronen, eller på att jag la huvudet under kudden. Det kan förstås vara en kombination av allt.

Lördag, en ledig dag.

Lördag, en dånande dag.

Den tredje (eller är det den fjärde?) i rad.

Söndag 19 januari

Oljudet har dämpats. Kanske för att vinden har vridit sig mot NO.

Fick e-post från en olyckssystemer öster om höjden:

”Hej Helen, förstår att Du har ett oljud uppe hos Er idag och har så haft de senaste dagarna. Har påpekat för X om möte ganska snart och han har lovat återkomma med datum.

Hoppas Ni får en mysig helg trots oljudet.

Kram”

De vita jättarna vevar med sina armar, runt, runt, runt. De väser, bullrar, dånar eller ryter, allt efter humör och vind.

Jag har faktiskt inget dåligt samvete för att jag önskar att vinden ska vända. Jag unnar verkligen min olyckssystemer en helg utan väsande eller rytande jättar, men *jag* vill inte höra dem.

Nej, det har inte varit en mysig helg.

Onsdag 22 januari

För 6-7 år sedan var jag på ett möte, ett ”samrådsmöte”. Det var då vindkraftscirkusen började. Fast det visste jag inte då. Då fick jag beskedet att...

”Moderna vindkraftverk låter inte.”

Så sa han, representanten från vindkraftsbolaget.

”Moderna vindkraftverk låter inte.”

Antingen var han hörselskadad (och dolde sitt handikapp väldigt väl), eller så ljög han.

Moderna vindkraftverk låter. Alla vindkraftverk låter, mer eller mindre. Jättarna här på berget låter mer, mycket mer.

Ibland låter de bara som en susning, en svag susning som fyller luften. Då kan man inbilla sig att det är vinden. Men bara om det är en jämn susning. Men susningen är sällan jämn. Den pulserar. Vindkraftverken, jättarna, består nämligen av en lång stående pinne och längst upp på den sitter tre armar. Armarna snurrar runt och varje gång en arm passerar pinnen förändras ljudet, det förstärks, ett kort ögonblick,

sedan kommer nästa arm, och ljudet förstärks, ett kort ögonblick, sedan nästa arm, och nästa och nästa.

Swisch, swisch. Ett ständigt pulserande. Jättarnas plåthjärtan slår. Hela tiden.

Det här pulserande ljudet redovisar man inte när man gör mätningar av vindkraftsljud. Då räknar man ut ett medelvärde.

Som om det inte vore nog med ett pulserande susande så får jättarna för sig att bullra också, och dåna, allt som oftast. Då låter det **swoff, swoff**, eller **whoff, whoff** och hela luften fylls. Det låter som en motorväg på avstånd, med ett pulserande buller av bilmotorer, eller som ett flygplan som går in för landning, men planet passerar inte, det bara pulserar.

När det bullrar och dånar hör vi det in i huset, som ett pulserande sus. Mycket irriterande. Det går inte att stänga ute. En ovälkommen gäst. Fem ovälkomna gäster.

Och i torsdags och fredags var det varken ett susande eller bullrande eller dånande. Då var det ett rytande. Hela luften revs sönder. **Rroff, rroff, rroff.** Alla bergets jättar röt åt oss. I otakt. Rroff, rroff. Hela vår tillvaro fylldes av dessa rytande jättar. De var överallt. Deras rytande trängde in i huset, inte som ett sus utan som ett pulserande rytande. Fem ovälkomna våldgäster.

Mannen kom hem med en present idag, från apoteket.
En påse öronproppar.
”De här är nog bättre än bomullstussar.”

Vad är röda rosor mot ett paket öronproppar?

Vinden är fortfarande ostlig, nordostlig.

Torsdag 23 januari

Fladdermöss försenar vindkraftverk

En artikel i dagens tidning.

”... Länsstyrelsen i Skåne beslutat att det måste göras en inventering av fladdermöss i det aktuella området innan ärendet kan gå vidare.”

Rödlistade och N-klassade (vad det nu är) fladdermöss kan man inte behandla hur som helst.

Jag borde varit en fladdermus.

En barbastell kanske? Eller en fransfladdermus.

Fortfarande ostlig vind. Jättarna pendlar mellan pulserande sus och pulserande buller, mest det senare.

Det hörs in!

Måndag 27 januari

Det är fortfarande ostlig vind. Jag och Sonen var inte hemma i helgen, så jättarna besvärade oss inte... då.

Nu gör de det.

Men jag är tacksam över att det inte är vår eller sommar och härligt trädgårdsväder. Nu kurar vi här inne i huset och försöker mota ut det pulserande susandet med andra ljud.

Mer än en vecka med ett konstant pulserande sus-buller-dån-rytande.
Konstant.
Hela tiden, hela tiden, hela tiden, hela tiden...

Skönt att jag inte har semester.

Och att det är vinter och inomhusväder.

Onsdag 29 januari

Vinteroväder. Snö som faller, ryker, fyker. Bilar som fastnar, krokar, kanar av vägen. Vi lyckades komma iväg i morse, och vi lyckades komma hem i eftermiddag.

Vi har skottat, massor av snö. Hela tiden påhejade av bullrande jättar. En dånande hejarklack med en pulserande, taktfast hejarramsa, whoff, whoff, whoff, whoff. Outtröttelig.

Det här pulserande ljudet redovisar man inte när man gör mätningar av vindkraftsljud. Då räknar man ut ett medelvärde.

Ljudet från vindkraftverken är pulserande. Det heter att det är ett amplitudmodulerat ljud, och det ser ut så här:

Det är alltså ett ljud med toppar och dalar, med ca 1 sekunds intervaller. När man redovisar ljudet från vindkraftverk redovisas det ekvivalenta ljudet. Det

ekvivalenta ljudet är ett sorts medelvärde. Det ekvivalenta ljudet ser ut så här:

Det är alltså det här ljudet man redovisar som vindkraftsljud. Ljudet mäts som källjud, dvs direkt vid kraftverken, eller på en plats en bit ifrån (men inte nödvändigtvis just där folk bor och är störda) och sedan görs beräkningar av ljudet med utgångspunkt från en teoretisk modell av hur ljudet avtar med avståndet från kraftverken.

Det läggs massor av tid och energi och tankemöda på att räkna ut det ekvivalenta ljudet. Detta görs helt i onödan.

Ingen hör det ekvivalenta ljudet
för det är ett ljud som inte finns.

De flesta svenska vindkraftverk får bullra upp till en nivå av 40 dBA , alltså ekvivalent 40 dB. Det anses som ett acceptabelt buller.

Vi, på båda sidor om berget och jättarna, har fått en rapport som säger att

bullermätningarna visar att det ekvivalenta ljudet inte överstiger 40 dB(A). Den där mätningen kostade en del. Pengar slängda i sjön, eller borta med vinden (hmmm).

Just nu, där jag sitter i fåtöljen med datorn i knäet, hör jag datorns surrande. Det är ett jämnt ljud. Skulle tro att det liknar ett ekvivalent ljud, ett jämnt medelvärdigt susande. Utanför fönstren bakom mig hör jag jättarnas dånande. Det är ett helt annat ljud. Som ett hjärta som pulserar dovt. Ibland försvinner ljudet, men så kommer det igen, ökar i styrka, minskar i styrka, försvinner, kommer igen. Hela tiden samma dunkande puls. Hela tiden, hela tiden, hela tiden, tiden, tiden, tiden, tiden, tiden.

En droppande vattenkran kan användas som tortyr, har jag hört.
Plopp, plopp, plopp, plopp, plopp...

Whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff...
Så försvinner ljudet, och jag andas ut. Men snart är det här igen.

En av myndigheterna godkänd tortyr.

Att redovisa ett ekvivalent ljud
säger ingenting,
INGENTING,
om det faktiska ljudet,
den faktiska upplevelsen av ljudet,
den faktiska störningen.

Jag önskar att jag kunde höra det ekvivalenta ljudet.
Men det kan jag inte.
För det finns inte.
Men om det hade funnits, så hade det nog låtit
Whooooooooooooooooooooo...

whoff, whoff, whoff, whoff, whoff,
whoff, whoff.....

Whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff,

whoff, whoff, whoff, whoff

whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff,

whoff, whoff, whoff

whoff, whoff, whoff, whoff

whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff

Torsdag 30 januari

Vi är insnöade. Jobbar hemifrån, tränar tyska och engelska, spelar X-box och skottar.

Kl 13.05

Jag går ut för att hämta in ved, tar några kliv på den uppskottade stigen till vedhuset, stannar, lyssnar. Jag hör vindens sus, en talgoxe. Går sakta framåt, hör mina steg i snön, vindens sus, talgoxen.

Luften är ren, jättarna tysta.

Kl 14.15

Nu är de igång igen, men inte alla.

Femman står still (den enda jätten vi kan se från husen).

Whoff, whoff, whoff, whoff, whoff, whoff....

Fredag 31 januari

Mannen och Sönerna på sitt håll. Jag har slagit mig ner i bästa fätöljen med hörlurar.

Nej, så illa är det inte. Men jag har letat upp fler som jag, fler som lider av vindkraftsbuller. Vi är många häromkring, men inte bara det - vi är många i världen. Googla på ”buller vindkraft” eller ”wind turbine noise”.

Ute på nätet cirkulerar vittnesmål om buller. Jag har hittat filmer från Sverige, Danmark, England, USA, Kanada, Spanien. Skildringarna är väldigt lika. Stressande skuggor, blinkningar och ett pulserande ljud.

Låt mig få presentera ett exempel, från England. Jag lyssnar och skriver ut delar av filmen, delar av tre intervjuer.

Filmen finns på you tube
www.youtube.com/watch?v=fD9x6LkGZ00

... the arrival of the wind turbine four years ago. These changed your life, I believe. Tell me how.

Well, they are very stressful, really, it dictates our way of life, whether we can be inside, outside or... you know, it's just been horrendous, really.

The thing is though, from where I stand at the moment you can't see the wind turbines.

No, we can't see them from here, but we do get a lot of noise. Quite horrendous at times depending on which way the wind is blowing. Different people describe it differently – like an old boot in a tumble dryer, that type of thing. It's the continuity of it that really gets into your head and drives you crazy.

What's the main thing that bothers you?

The noise. The noise. It's like... you can't... unless you actually live in this area... it's like being in a washing machine that's gone wrong. Just a drumming, humming sound all the time.

You've been experiencing problems caused by the wind turbines from very early on. What were those problems initially?

The noise has been probably the worst problem created. We've been unable to enjoy the garden to the same extent that we used to be able to. It's very peaceful here yet when the turbines are thrashing away it's very difficult to stay outside. We find it makes you irritable; the constant noise, it reaches a crescendo and then dies away, starts again, dies. It's very stressful.... I can't come to terms to live with this noise the next 20 years.

Måndag 3 februari

Har precis skrivit en överklagan att skicka till miljö- och hälsoskyddsnamnden. Var på möte igår kväll och diskuterade frågan. Hur ska vi göra? Finns inget annat att göra än att överklaga – att inte överklaga skulle vara att acceptera den ljudmätning som gjordes.

Och vi vet ju alla att den inte gjordes då det verkligen bullrade.

Bra att inte vara ensam med eländet, att kunna hjälpas åt. Men som X sa:
”Jag kan ju tyvärr inte säga att det är trevligt att träffas...”

Det finns många trevliga grannar på andra sidan berget.
Tack vare jättarna har vi träffats? Nej, det bär emot att skriva så.
På grund av jättarna har vi träffats.

Tisdag 4 februari

Fick idag en kopia på Miljö- och hälsoskyddsnämndens ansökan till Länsstyrelsen, om omprövning av villkor för vindkraftverken. Sju sidor text. Här utdrag av text under rubriken ”Bedömning angående behov av omprövning”:

”Miljö- och hälsoskyddskontoret bedömer, utifrån de klagandes uppgifter och egna iakttagelser, att bullret kan utgöra en olägenhet för de närboendes hälsa.

Området är glest befolkat och det är samtidigt minst 40-50 personer som upplever sig kraftigt störda av vindkraftsbullret. Flera uppger att deras nattsömn påverkas och alla att deras livskvalitet har försämrats genom att bullret påverkar psykiskt vid utevistelse.”

/...../

”De bostäder som finns närmast vindkraftsanläggningen ligger västerut/.../. Där har inte gjorts någon vindmätning som kan avgöra i vilken utsträckning bostäderna ligger vindskyddade. De boende där är dock kraftigt störda av bullret, samtidigt som bakgrundsnivån även där är mycket låg. Miljö- och hälsoskyddskontoret kan efter besök på plats bekräfta att vindkraftsljudet kan vara mycket påtagligt och att bakgrundsnivån är låg utan störande vägar eller verksamheter.”

Jaha, då får vi hoppas på Länsstyrelsen.
Jag vill väldigt gärna vara optimist.

Onsdag 5 februari

kl 6.30

Tar vedgrytan, går ut till vedhuset.

Tyst.

Knäpptyst.

Inte ens ett sus.

Kan vinden ha vänt?

Stillnat helt?

Har jättarna tystnat?

kl 7.15

NIX

Jättarna hånlar. Skrattar elakt.

Swoff, swoff, swoff, swoff....

Jag suckar, lättat,

när jag sätter mig i bilen och flyr hemifrån.

Lördag 8 februari

Solen tittar fram och jag går en promenad med kameran. Först upp på berget. Till den närmsta jätten, fyran. De håller sig ganska tysta, bara ett pulserande swoff, som förstärks ju närmare jag kommer. Jag vill ha en bra bild; de är ju trots allt väldigt vackra, på foto.

Jag plockar fram kameran, och då -
jag kan svära på det, nästan ta gift på det -
kommer ett bullrande whoff från trean.
En varning?
Fyran vevar med sina armar, oberörd.

Jag fotograferar. Går tillbaka nedför berget. Går skogsvägarna upp till byn. Vinden är sydostlig och jättarnas röster följer mig nästan till stenbrottet. Sedan blir det tyst. Men de möter mig igen, vid gamla skolan. Jag har tre kilometers promenad framför mig, med ett konstant pulserande swisch, swoff.

K är ute i sin trädgård. Hon suckar.

”Det är förfärligt. Nu under vintern har jag inte tänkt så mycket på det, men i somras... Jag kunde inte sitta här ute. Det går inte att njuta av trädgården när de låter.”

Jag uppmanar henne att skriva till Miljö-och hälsoskyddsnämnden. 22-23 klagande finns registrerade hos kommunen, men det är ännu fler som är störda. Steget att fatta pennan och skriva till en myndighet är långt. Många tiger, lider i tystnad.

Vad finns att göra?

Det är ändå inte lönt.

Ingen lyssnar på oss.

Söndag 9 februari

Vinden blåser från söder. Kanske, kanske, att vi äntligen kan slippa bullret.

Västliga vindar – välkomna!

Men tänk om de dröjer, de rätta vindarna, tänk om bullret bara fortsätter, varje dag, varje natt, i ytterligare en månad, eller två månader eller tre eller...

Och om de västliga vindarna kommer; hur blir det då för grannarna på andra sidan berget. Hur länge orkar de stå ut?

”I can't come to terms
to live with this noise the next 20 years.”

Fem jättar har bosatt sig på berget.
De stjäla mina tankar
och de stjäla min tid.
De vevar med sina armar och skriker
BORT, BORT, BORT!
Men jag var här först.
Hör ni det?
Eländiga jättar!
DET HÄR ÄR MITT HEM.
Visa mig hänsyn!

HÅLL ER BORTA
FRÅN MITT HEM
OCH FRÅN MITT HUVUD!

TYST TYST TYST

TILL SALU

För dig som söker avskildhet, men ändå vill känna stadens puls.

Avstyckad gård med bostadshus och fyra ekonomibygnader. Genuin miljö, som moderniserats varsamt. Lättskött trädgård i gammal stil.

Ensligt läge - 700 meter till närmsta granne – inga allmänna kommunikationer och en opålitlig mobiltäckning, men med enbart 15 minuters resa till regionhuvudstad, två timmar till Köpenhamn, och det regelbundna ljudet från de närbelägna vindkraftverken, känns stadens puls ändå alltid nära.

